

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 150/05-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. septembra 2005 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Báránaya prerokoval sťažnosť D. M., trvale bytom T., zastúpenej advokátom JUDr. J. Ch., P., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 183/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo D. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 183/00 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 183/00 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. D. M. priznáva primerané finančné zadost'učinenie vo výške 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Trnava povinný zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia D. M. na účet advokáta JUDr. J. Ch., P., vo výške 6 251,40 Sk (slovom šesťtisíc dvestopäťdesiat jeden slovenských korún štyridsať halierov) do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti návrhu nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. apríla 2005 doručená sťažnosť D. M., trvale bytom T. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. J. Ch., P., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 183/00 o neplatnosť výpovede z organizačných dôvodov.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že je navrhovateľkou v právnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 183/00 o neplatnosť výpovede z organizačných dôvodov proti žalovaným v 1. rade – S., T., a v 2. rade – S. B. Žaloba bola na okresnom súde podaná 29. júna 2000 a podľa sťažovateľky je dôvodná. Sťažovateľka pracovala u svojho zamestnávateľa v pracovnom zaradení personalistka. Potom bola nezamestnaná a neskôr sa jej podarilo získať zamestnanie ako predavačka za minimálnu mzdu. Počas doby od neplatného skončenia pracovného pomeru už minula všetky svoje úspory.

Porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vidí sťažovateľka v tom, že v konaní, ktorého je účastníčkou, dochádza k priet'ahom zo strany konajúceho súdu a konanie začaté v roku 2000 nie je do dnešného dňa právoplatne skončené.

Sťažovateľka si uplatňuje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 250 000 Sk. Domnieva sa, že doba, ktorá uplynula od podania návrhu až dosiaľ, je neprimerane dlhá a ničím neospravedlniteľná. Počas tejto doby je sťažovateľka v stave právnej neistoty ohľadom trvania svojho pracovného pomeru.

Sťažovateľka v sťažnosti doručenej ústavnému súdu 11. apríla 2005 a doplnenej 12. mája 2005 a 29. júna 2005 navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo D. M. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR bolo postupom Okresného súdu Trnava porušené.

2. Okresnému súdu v Trnave prikazuje, aby v konaní sp. zn. 14 C 183/00 konal a rozhodol bez ďalších priet'ahov.

3. D. M. priznáva primerané finančné zadosťučinenie Sk 250.000,-, ktoré je Okresný súd v Trnave povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohoto rozhodnutia.“

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadrila predsedníčka okresného súdu podaním z 15. augusta 2005. V tomto podaní uvádza prehľad úkonov v danej veci a poukazuje na to, že sťažnosť považuje za dôvodnú. Priet'ahy v konaní boli spôsobené nadmerným zaťažením konajúcich sudkýň, ktoré z dôvodu veľkého množstva právnych vecí vo svojich oddeleniach nemohli vykonať úkony vo veci plynulejšie a v skorších termínoch. Priet'ahy boli spôsobené aj tým, že sudkyňa JUDr. B. M. odišla do starobného dôchodku a sudkyňa JUDr. M. M. bola dlhšiu dobu práceneschopná a neskôr odišla na materskú dovolenku.

Predsedníčka okresného súdu uviedla v podaní z 15. augusta 2005 v súlade s ustanovením § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), že netrvá na ústnom pojednávaní a súhlasí s upustením od neho.

Sťažovateľka v sťažnosti doručenej ústavnému súdu 11. apríla 2005 a doplnenej podaním doručeným ústavnému súdu 12. mája 2005 uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní.

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 150/05-23 zo 6. júla 2005 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Účelom práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním vecí na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosti vecí, správania účastníkov a postupu súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Pokiaľ ide o prvé kritérium „zložitost' vecí“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav vecí a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95,

I. ÚS 92/97) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci, pričom na základe týchto hľadísk predmetné konanie o neplatnosť výpovede z organizačných dôvodov nemožno hodnotiť ako konanie po skutkovej alebo právnej stránke zložité.

Pri kritériu „správanie sťažovateľa“ v preskúmvanej veci ústavný súd nezistil, žeby sťažovateľka prispela k celkovej dĺžke konania svojím správaním.

Pokiaľ ide o tretie kritérium, a to „postup okresného súdu“, je potrebné uviesť, že ústavný súd sa zaoberal tvrdeniami sťažovateľky, resp. jej právneho zástupcu a vychádzal aj z obsahu spisu.

Zo spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že v predmetnej právnej veci boli vykonané tieto úkony:

Dňa 29. júna 2000 bola okresnému súdu doručená žaloba.

Dňa 6. februára 2001 bol určený termín pojednávania na 4. máj 2001.

Dňa 5. apríla 2001 bola žalobkyňa vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 500 Sk.

Dňa 19. apríla 2001 bol súdny poplatok zaplatený.

Dňa 4. mája 2001 sa konalo pojednávanie (účastníci boli prítomní). Pojednávanie bolo odročené za účelom predvolania svedkov.

Dňa 15. mája 2001 okresný súd zaslal žalobkyni originály dohôd, ktoré nechala na nahliadnutie na pojednávaní 4. mája 2001.

Dňa 28. júna 2001 bola vec prikázaná opatrením predsedníčky okresného súdu na ďalšie konanie sudkyňi JUDr. M. M.

Dňa 10. júla 2001 sudkyňa JUDr. M. M. prevzala spis po sudkyňi JUDr. B. M.

Dňa 30. mája 2002 bol spis opatrením predsedníčky okresného súdu pridelený sudkyňi Mgr. A. T.

Dňa 26. júna 2003 bolo okresnému súdu doručené podanie žalobkyne, ktorým navrhla zmenu petitu.

Dňa 4. apríla 2005 požiadala žalobkyňa o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov.

Dňa 13. apríla 2005 okresný súd zaslal sťažovateľke vzor tlačiva na oslobodenie od súdneho poplatku za účelom ustanovenia zástupcu z radov advokátov.

Dňa 4. mája 2005 došlo okresnému súdu žalobkyňou vyplnené tlačivo o majetkových a zárobkových pomeroch.

Dňa 11. augusta 2005 okresný súd žiadal potvrdenie o pracovnom príjme žalobkyne za posledných 12 mesiacov.

Ústavný súd teda zistil, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na konanie bez zbytočných prieťahov garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy z dôvodu, že v období od 15. mája 2001 (okresný súd zaslal žalobkyňi originály dohôd, ktoré nechala súdu na nahliadnutie) do 13. apríla 2005 (okresný súd zaslal sťažovateľke vzor tlačiva o zárobkových a majetkových pomeroch) neboli okresným súdom vykonané žiadne úkony vo veci, a toto obdobie ústavný súd hodnotí ako prieťahy v konaní v trvaní 4 rokov.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva došlo nekonaním okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 14 C 183/00, ústavný súd mu prikázal konať.

Sťažovateľka si uplatnila primerané finančné zadostučinenie vo výške 250 000 Sk. Svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadostučinenia odôvodnila tak, že nekonaním okresného súdu je sťažovateľka v stave právnej neistoty.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie. Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľky a vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 183/00 a prikázal okresnému súdu, ktorý jej právo porušil, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov. Dovršením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 60 000 Sk. Ústavný súd vzal do úvahy predmet konania, jeho zložitosť a dĺžku jeho trvania. Výšku zadosťučinenia stanovil ústavný súd najmä s ohľadom na zistené obdobie nečinnosti okresného súdu a na vyššie uvedené kritériá riešenia zisteného porušenia základných práv, pričom zdôrazňuje, že povaha sporu je pre sťažovateľku statusová v priamej väzbe na jej existenciu.

Právny zástupca sťažovateľky si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia podľa ustanovenia § 9 ods. 1, § 11 ods. 2 a § 14 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, napísanie sťažnosti), pričom za jeden úkon si uplatnil odmenu vo výške 2 501 Sk a režijný paušál vo výške 150 Sk, čo spolu predstavuje sumu 6 251,40 Sk vrátane 19 % DPH.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách požadovaných právnym zástupcom sťažovateľky vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľka bola vo veci sčasti úspešná, a preto bolo potrebné rozhodnúť o náhrade trov konania okresným súdom.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadost'učinením.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk.

Ústavný súd priznal právnemu zástupcovi sťažovateľky odmenu za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady a napísanie sťažnosti. Podľa takto určených kritérií sú trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vo výške 6 251,40 Sk vrátane 19 % DPH (odmena za jeden úkon je 2 501 Sk plus režijný paušál 150 Sk za každý úkon), ktoré ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľky.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. septembra 2005